

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
ректор ХГУ «НУА»

К. В. Астахова

2016 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з
навчально-методичної роботи

В. В. Ільченко

«20» вересня 2016 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ПРЕДМЕТУ «ФІЛОСОФІЯ»
ЩОДО ВСТУПУ ДО АСПРАНТУРИ
ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

051 «Економіка»

054 «Соціологія»

Укладач:

проф. Батаєва К.В.

Затверджено на засіданні кафедри
філософії та гуманітарних дисциплін
Протокол № 2 від 05.09.2016 р.

Харків
2016

I. Цільова настанова

Дана програма призначена для підготовки до складання іспитів із філософії для вступу до аспірантури. Програма складена на основі міністерської навчальної програми з філософії для ВНЗ із урахуванням особливостей викладання цього предмету в гуманітарних вищих навчальних закладах. Підготовка до складання вступного іспиту з філософії спирається на знання, отримані під час вивчення у студентські роки філософії та філософських дисциплін (історія філософії України, українська та зарубіжна культура, релігієзнавство, риторика та ін.), а також інших гуманітарних та соціально-економічних дисциплін (політологія, соціологія, основи психології та педагогіки, основи економічних теорій, основи права та ін.)

Предметом філософії є вивчення людини і світу, що її оточує, їх взаємозв'язків і місця людини в його зміні та перетворенні. Потрібно звернути увагу на теоретичні, методологічні та методичні основи вивчення курсу філософії.

Теоретичними основами вивчення курсу філософії являються світові та вітчизняні філософські, філософсько-соціологічні та суспільно-політичні доктрини, концепції та вчення, сучасні досягнення і надбання світового гуманітарного процесу.

Методологічними основами вивчення курсу філософії є розгляд процесів природи і розвитку суспільства як закономірних процесів; визначення діалектичної єдності буття та свідомості; аналіз суспільства як системи органічно взаємопов'язаних сфер життєдіяльності людей; визнання необхідності використання діалектики та метафізики для аналізу різних рівнів природних та соціальних процесів; використання в якості критерію розвитку суспільства його можливості створити умови для всебічного та гармонійного розвитку людини, реалізації її суттєвих сил і духовних потенцій.

Методичними основами вивчення курсу філософії є: системний підхід, структурно-функціональний аналіз, кількісний та якісний підхід, розгляд соціально-політичних проблем із позицій пріоритету загальнолюдських цінностей і життєвої правди, історичний і логічний підхід, аналіз і синтез, індукція і дедукція, змістовний і формальний підхід.

Крім формальної *мети* – успішного складання вступного іспиту з філософії до аспірантури, підготовка до цього іспиту переслідує й іншу мету: усвідомлення суті, змісту та особливостей філософії як світоглядного знання, основних етапів її розвитку та ролі в суспільстві; ознайомлення з внеском мислителів різних філософських шкіл та напрямків, у тому числі й українських філософів в розвиток філософської культури; оволодіння системою філософських знань, що виступають методологічними засобами для аналізу гуманітарних наук і тієї наукової проблеми, яка стане предметом досліджень здобувача у процесі роботи над темою дисертації.

Внаслідок підготовки до вступного іспиту з філософії необхідно

Знати:

1. Історію становлення, основні етапи та особливості розвитку філософії.
2. Досягнення світової та вітчизняної філософської думки.
3. Основні проблеми сучасної світової та вітчизняної філософії.

Уміти:

1. Самостійно аналізувати факти, явища і процеси в системі «людина–світ» у їх діалектичному взаємозв'язку і з урахуванням змін, що відбуваються у світі та в Україні.
2. Робити світоглядні та методологічні висновки на основі отриманих знань.

II. Організаційно-методичні вказівки

Орієнтиром у підготовці до іспиту є рекомендована література, у тому числі підручники та навчальні посібники, які є в Центрі науково-гуманітарної інформації НУА.

При вступі до аспірантури за фахом „Філософія” необхідно підготувати філософський реферат на передбачувану тему кандидатської дисертації. Реферат із філософії являє собою самостійно проведене критичне узагальнення літературного матеріалу з вибраної теми, що розкриває попереднє уявлення автора про її зміст, історичний підхід до її вирішення, стан її сучасного розвитку (полеміка, дискусія, невирішені питання).

Автор реферату має показати своє вміння орієнтуватися в тих питаннях, які має намір дослідити, бачити актуальність і значення цієї теми в розвитку філософської проблематики і сучасної соціальної практики.

Реферат повинен мати 15–20 сторінок формату А4 комп'ютерного тексту через 1,5 інтервал. За титульним аркушем, тобто на першій сторінці, пишеться план реферату, на останній – список використаної літератури, оформлений відповідно до вимог ДСТУ. У тексті реферату необхідно робити посилання на використану літературу.

Знання на іспиті оцінюються за 4-бальною системою:

- оцінка «відмінно» ставиться, коли майбутній здобувач виявляє глибокі та всебічні знання теоретичних питань, логічно й аргументовано викладає матеріал, орієнтується у світоглядних аспектах науково-пізнавального пошуку та в оцінці сучасних соціальних явищ;
- оцінка «добре» ставиться за розуміння основних ідей та положень філософських напрямків, що вивчаються, гарне знання науково-теоретичних основ курсу, вміння пов'язувати філософську теорію з сучасною практикою;
- оцінка «задовільно» ставиться за вміння виразити загальні уявлення про суть філософії, її розвиток у конкретні історико-культурні періоди, за орієнтацію в філософських підходах до аналізу конкретних філософських проблем;
- оцінка «незадовільно» ставиться у разі відсутності знань про філософію та її проблеми.

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми
1	Предмет філософії
2	Філософія Стародавнього світу
3	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження
4	Філософія Нового часу (XVII – перша половина XIX ст.)
5	Виникнення та розвиток марксистської філософії
6	Основні тенденції розвитку сучасної світової філософії XIX–XX ст.
7	Природа людини, сенс її життя
8	Буття, його прояви
9	Проблема свідомості в філософії та науці
10	Діалектика процесу пізнання. Особливості наукового пізнання
11	Духовні основи суспільного життя. Поняття суспільства. Основний зміст соціальної філософії.
12	Глобальні проблеми сучасності

IV. ПРОГРАМА КУРСУ

Тема 1. Предмет філософії

Філософія та світогляд. Історичні типи світогляду (міф, релігія, філософія). Особливості філософського світогляду. Основні філософські напрямки. Два способи філософського пізнання світу: метафізика та діалектика. Основні функції філософії. Співвідношення філософії та науки, філософії та релігії. Гегель про єдність історико-філософського процесу.

Тема 2. Філософія Стародавнього світу

Філософія як відображення процесу мислення у різні історичні епохи. Особливості східного типу філософствування (буддизм – у Стародавній Індії, конфуціанство і даосизм – у Стародавньому Китаї).

Антична філософія, різноманіття її шкіл і напрямків. Космоцентризм (Фалес, Анаксиман та ін.); проблема людини (Сократ); елейська школа (Парменід, Зенон); атомізм (Демокрит та ін.); вплив Платона й Аристотеля. Особливості західного типу філософствування.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження

Релігійний характер філософії Середньовіччя, її основні характеристики (схоластика, дискусії про природу універсалій, вчення про істини розуму та істини віри, схильність до містично-іраціональних способів пізнання світу). Августин Блаженний і Хома Аквінський.

Гуманізм та антропоцентричний характер філософії епохи Відродження (М. Кузанський, М. Монтень; філософське осмислення наукових ідей М. Коперніка, Дж. Бруно, Г. Галілея).

Тема 4. Філософія Нового часу (XVII – перша половина XIX ст.)

Соціально-економічна ситуація; орієнтація на природу. Емпірична філософія Ф. Бекона, Д. Локка, Д. Берклі, Д. Юма. Раціоналізм Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц). Вплив ідей Просвітництва на розвиток філософської думки у Франції (Ф. М. Вольтер, Ж.-Ж. Руссо та ін.) і в Україні (Г. Сковорода).

Основні ідеї філософії І. Канта, особливості його гносеології. Категоричний імператив Канта. Філософська система і метод Г. В. Ф. Гегеля. Ідеалістична діалектика Г. В. Ф. Гегеля як теорія і метод. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха, його відношення до релігії.

Любов як основа існування людини. Вплив ідей німецької класичної філософії на розвиток філософської думки в Україні та Росії.

Вплив філософії Нового часу на розвиток класичної науки.

Основні принципи класичного світогляду.

Тема 5. Виникнення та розвиток марксистської філософії

Соціально-економічні, теоретичні, наукові передумови виникнення марксизму та його філософії. Основні ідеї марксистської філософії. Сутність матеріалістичного розуміння історії.

Розповсюдження марксизму в XIX–XX ст. Доля марксистської філософії, її вплив на інші філософські доктрини.

Ідеологізація філософії в СРСР.

Тема 6. Основні тенденції розвитку сучасної світової філософії XIX–XX ст.

Характерні риси сучасного філософського мислення, що протистоїть класичним традиціям Нового часу.

Основні етапи розвитку позитивістської філософії, їх особливості (позитивізм – О. Конт, Г. Спенсер, емпіріокритицизм – Е. Мах, неопозитивізм – Л. Вітгенштейн, постпозитивізм – Т. Кун, П. Фейєрабанд). Розвиток філософії екзистенціалізму від песимістичного напрямку (М. Гайдеггер, К. Ясперс, Ж.-П. Сартр, М. Бердяєв та ін.) до більш «оптимістичного» його варіанту (М. Бубер, А. Мьордок).

Еволюція релігійної філософії в XX ст.: від неотомізму (Ю. Бохенський, Г. Веттер, Ж. Марітен) до переосмислення теології в напрямку теорії еволюції (П. Тейяр де Шарден).

Тема 7. Природа людини, сенс її життя

Уявлення різних філософів про людину. Проблема людського початку. Діалектика космічного, природного та соціального в людині. Діяльність як спосіб існування людини. Єдність духовного і матеріального в її діяльності.

Людина, індивід, особистість. Філософський характер проблеми сенсу життя. Сенс як виробництво матеріальних і духовних благ. Сенс як втілення вищого ідеалу. Збагнення сенсу в діалозі людини зі світом. Проблема життя та смерті; смерть і безсмертя.

Тема 8. Буття, його прояви

Роздуми про буття в історії філософії. Буття природне, суспільне, духовне. Детермінація матеріальних і соціальних процесів. Розвиток вчення про матерію. Співвідношення філософського поняття матерії та природничо-наукових знань про її будову та властивості.

Рух матерії та його форми. Рух і спокій. Розвиток філософських уявлень відносно простору та часу. Поняття ноосфери у В. І. Вернадського. Внесок людини у створення ноосфери.

Тема 9. Проблема свідомості в філософії та науці

Свідомість як вияв соціального і духовного буття. Співвідношення буття і свідомості. Ідеї З. Фрейда про підсвідоме. Свідомість і самосвідомість. Самосвідомість і самовиховання. Свідомість, мислення, мова. Свідомість і проблема духовності. Суспільна й індивідуальна свідомість. Проблема свідомості і кібернетика.

Формування екологічної свідомості. Чи існує економічне мислення?

Діалектика свідомого і несвідомого.

Тема 10. Діалектика процесу пізнання. Особливості наукового пізнання

Місце теорії пізнання в системі філософського знання. Як вирішується проблема пізнання світу різними філософськими концепціями (агностицизм, ідеалізм, марксистська філософія та ін.). Суб'єкт, об'єкт і предмет пізнання. Пізнання і комунікація.

Структура процесу пізнання. Почуттєвий рівень пізнання і його форми (відчуття, сприйняття, уявлення). Основні форми логічного пізнання (поняття, судження, умовивід). Діалектика почуттєвого і логічного в пізнанні. Проблема істини в філософії та науці. Істина і цінність. Наукове пізнання і його соціальні функції. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання. Основні методи наукового дослідження. Філософія і економічні науки. Роль і значення інформаційного підходу та комп'ютеризації в сучасній економіці.

Тема 11. Духовні основи суспільного життя. Поняття суспільства. Основний зміст соціальної філософії

Суспільне життя як соціальна форма буття, як система соціальної діяльності та суспільних відносин.

Суспільство як господарська система відносно виробництва матеріальних і духовних благ. Діалектика економічної та духовної сфер суспільного життя.

Специфіка філософського осмислення суспільного життя. Культура і цивілізація. Духовна культура як форма самореалізації людини. Принцип соціального детермінізму. Проблема свободи та необхідності.

Тема 12. Глобальні проблеми сучасності

Виникнення і суть глобальних проблем. Проблеми збереження світу, екології, демографії, джерел сировини, захворювань і смертності, міжнародної злочинності та ін. Гуманність як ціннісна основа вирішення глобальних проблем сучасності. Еволюція ідей Римського клубу в розв'язанні глобальних проблем.

V. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Алексеев П. В. Философия : учеб. / П. В. Алексеев, А. В. Панин. – М. : ПБОЮЛ Грачёв С. М., 2000. – 608 с.
2. Андрущенко В. П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник для вищ. навч. закладів / В. П. Андрущенко, Л. В. Губерський, М. І. Михальченко. – 3-е вид., випр. та доп. – К. : Генеза, 2006. – 656 с.
3. Будко В. В. Философия науки / В. В. Будко. – Х. : Консум, 2005. – 268 с.
4. Данильян О. Г. Філософія / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – Х. : Право, 2012. – 491 с.
5. Ильин В. В. Теория познания. Эпистемология / В. В. Ильин. – 2-е изд., испр. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 136 с.
6. История философии : учебник для высш. школы / под общ. ред. Н. И. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рыбалко. – Х. : Консум, 2002. – 752 с.
7. История философии: Энциклопедия. – Минск : Интерпрессервис ; Книжный дом, 2002. – 1376 с. (Мир энциклопедий).
8. Канке В. А. Философия. Исторический и систематический курс : учеб. для вузов / В. А. Канке. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Логос, 2002. – 344 с.
9. Кохановский В. П. Основы философии науки : учеб. пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. С. Лешкевич, Т. П. Матяш, Т. Б. Фатхи. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 608 с. (Серия «Высшее образование»).
10. Краткий философский словарь / под ред. А. П. Алексеева. – М. : Проспект, 2001. – 596 с.

11. Лозовой В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика : підруч. для студ. вищ. навч. закладів / В. О. Лозовой, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Х. : Право, 2009. – 578 с.
12. Подольская Е. А. Философия: кредит.-модул. курс / Е. А. Подольская. – М. : Изд.-торг. корпор. «Дашков и К⁰» ; Ростов н/Д : Наука-Спектр, 2010. – 384 с.
13. Современная западная философия: Словарь / сост.: Малахов В. С., Филатов В. П. – М. : Политиздат, 1991. – 414 с.
14. Сухина В. Ф. Практикум по философии : учеб. пособие для студ. вузов / В. Ф. Сухина, К. В. Кислюк. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : ФОЛИО, 2001. – 432 с.
15. Философия : учебник / под общ. ред. В. Г. Кременя, Н. И. Горлача. – Х. : Прапор, 2004. – 640 с.
16. Философский энциклопедический словарь. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 576 с.
17. Філософія : навч. посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; за ред. І. Ф. Надольного. – 7-е вид., стереотип. – К., 2009. – 455 с. (Вища освіта ХХІ століття).
18. Чанышев А. Н. Философия древнего мира : учеб. пособ. для вузов / А. Н. Чанышев. – М. : Высш. шк., 2003. – 703 с.

Додаткова

1. Агацци Э. Переосмысление философии науки сегодня / Э. Агацци // Вопр. философии. – 2009. – № 1. – С. 40–52.
2. Бакиров В. С. Социальное познание и общение в постиндустриальном мире / В. С. Бакиров // Філософія спілкування. – 2009. – № 1. – С. 19–27.
3. Бердяев Н. Самопознание / Н. Бердяев. – М., 1990. – Гл. 8. Мир творчества. «Смысл творчества» и переживание творческого экстаза. – С. 194–209.
4. Бердяев Н. Судьба России: Сочинения / Н. Бердяев. – М. : ЭКСМО-Пресс ; Харьков : ФОЛИО, 2001. – 736 с. (Серия «Антология мысли»).
5. Білодід Ю. М. Духовність: сутність, структура, функції : монографія / Ю. М. Білодід. – Житомир : Ред.-видав. відділ ІПСТ, 2003. – 192 с.
6. Вернадский В. И. Размышления натуралиста : в 2 кн. / В. И. Вернадский. – Кн. 2. Научная мысль как планетарное явление. – М., 1977. – 191 с.
7. Гобозов И. А. Куда катится философия. От поиска истины к постмодернистскому трепу : философский очерк / И. А. Гобозов. – М. : Изд-ль Савин С. А., 2005. – 200 с.
8. Гомес Т. Фридрих Ницше / Т. Гомес ; пер. с исп. А. Прищепова. – М. : АСТ: АСТ МОСКВА: Транзиткнига, 2006. – 221 с. (Биография творчества).
9. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова. – М. : Логос, 2001. – 224 с.
10. Дука С. И. Информационное общество: социогуманитарные аспекты / С. И. Дука. – СПб. : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2004. – 172 с.
11. Дьюи Дж. Реконструкция в философии / Дж. Дьюи ; пер. с англ. М. Занадворов, М. Шиков. – М. : Логос, 2010. – 168 с.
12. Заиченко Г. А. История западной философии. Классика против постмодернизма / Г. А. Заиченко. – Днепропетровск : Наука и образование, 2000. – 200 с.

13. Ильенков Э. В. *Философия и культура* / Э. В. Ильенков. – М. : Политиздат, 1991. – 464 с. (Мыслители XX века).
14. Кант И. *Трактаты и письма* / И. Кант. – М. : Наука, 1980. – 710 с.
15. Кассирер Э. *Философия Просвещения* / Э. Кассирер ; пер. с нем. – М. : «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2004. – 400 с. (Серия «Книга света»).
16. Кастельс М. *Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе* / М. Кастельс ; пер. с англ. А. Матвеева, под ред. В. Харитонов. – Екатеринбург : У-Фактория, 2004. – 848 с.
17. Клименюк А. В. *Знание, познание, когниция : монография* / А. В. Клименюк. – Тернополь : Підручники і посібники, 2010. – 304 с.
18. Кун Т. *Структура научных революций* / Т. Кун. – М., 2009. – 317 с.
19. Лаэртский Диоген. *О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов* / Диоген Лаэртский. – М., 1986.
20. Лекторский В. А. *Рациональность как ценность культуры* / В. А. Лекторский // *Вопр. философии*. – 2012. – № 5. – С. 26–34.
21. Лосев А. Ф. *Философия. Мифология. Культура* / А. Ф. Лосев. – М. : Политиздат, 1991. – 525 с. (Мыслители XX века).
22. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах / Табачковський В. Г, Дондюк А. М. та ін. – К. : Наук. думка, 2004. – 247 с.
23. Мамардашвили М. К. *Как я понимаю философию* / М. К. Мамардашвили. – М., 1990.
24. Маркс К. *Экономически-философские рукописи 1844 года и другие ранние философские работы* / К. Маркс. – М. : Академический проект, 2010. – 775 с. (Философские технологии).
25. Мень А. *Русская религиозная философия* / А. Мень. – М., 2003. – 280 с.
26. *Наука: возможности и границы* / [отв. ред. Е. А. Мамчур]. – М. : Наука, 2003. – 293 с.
27. Ницше Ф. *Так говорил Заратустра* / Ф. Ницше ; пер. с нем. – М. : ООО «Изд-во АСТ» ; Харьков : ФОЛІО, 2004. – 340 с. (Философия Мастера).
28. *Обсуждение книги В. С. Стёпина «Философия науки. Общие вопросы» : материалы «круглого стола»* // *Вопр. философии*. – 2007. – № 10. – С. 64–88.
29. Ойзерман Т. И. *К характеристике философии Фридриха Ницше* / Т. И. Ойзерман // *Вопр. философии*. – 2011. – № 4. – С. 164–176.
30. Поппер К. *Открытое общество и его враги* / К. Поппер. – Т. 1–2. – М., 1992.
31. Потемня А. А. *Слово и миф* / А. А. Потемня. – М. : Правда, 1989. – 624 с. (Из истории отечественной философской мысли).
32. Пригожин И. *Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой* / И. Пригожин, И. Стенгерс ; пер. с англ. – 4-е изд., стереотип. – М. : Эдиториал УРСС, 2003. – 312 с. (Серия « Синергетика: от прошлого к будущему»).
33. Пуанкаре А. *О науке* / А. Пуанкаре. – М. : Наука, 1983. – 560 с.
34. Рассел Б. *Человеческое познание, его сфера и пределы* / Б. Рассел. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 272 с.
35. Сидоренко И. Н. *Ясперс* / И. Н. Сидоренко. – Мн. : Книжный Дом, 2008. – 224 с. (Мыслители XX столетия).

36. Синергетика: перспективы, проблемы, трудности : материалы «круглого стола» // *Вопр. философии.* – 2006. – № 9. – С. 3–33.
37. Сковорода Г. С. Вибрані твори [текст] / Г. С. Сковорода ; [упорядкув., підготов. тексту, передмова, комент. Л. В. Угикалов] ; Нац. акад. наук України, Ін-т літ-ри ім. Т. Г. Шевченка та ін. – Х. : Прапор, 2007. – 382 с.
38. Соловьёв В. С. Сочинения : в 2 т. / В. С. Соловьёв. – Т. 2. – М. : Правда, 1989. – С. 610–618 (Идея «сверхчеловека» Ф. Ницше).
39. Стёпин В. С. Научная рациональность в техногенной культуре: типы и историческая эволюция / В. С. Стёпин // *Вопр. философии.* – 2012. – № 5. – С. 18–25.
40. Тейяр де Шарден П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден ; пер. с франц. Н. А. Садовского. – М. : Наука, 1987. – 240 с.
41. Тулмин С. Человеческое понимание / С. Тулмин ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1984. – 328 с.
42. Тягло О. В. Критичне мислення / О. В. Тягло. – Х. : Основа, 2008. – 189 с.
43. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Ф. Уэбстер. – М. : Аспект-Пресс, 2004. – 400 с.
44. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / П. Фейерабенд ; пер. с англ. и нем., под общ. ред. И. С. Нарский. – М. : Прогресс, 1986. – 542 с.
45. Філософія спілкування : монографія / В. Г. Кремень, Д. І. Мазоренко, С. О. Заветний, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Х. : ХНТУСГ ім. П. Василенка, 2011. – 440 с. – рос. мовою.
46. Фромм Э. Иметь или быть? / Э. Фромм ; пер. с англ. Войскунской Н. и др. – М. : Изд-во АСТ, 2000. – 448 с. (Величие и ограниченность теории Фрейда).
47. Хайдеггер М. Бытие и время / М. Хайдеггер ; пер. с нем. В. В. Бибихина. – М. : Академ. Проект, 2011. – 460 с. (Философские технологии).
48. Штёкль А. История средневековой философии / А. Штёкль ; пер. с нем., под ред. И. В. Попова. – 2-е изд. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 312 с.
49. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс ; пер. с нем., 2-е изд. – М. : Республика, 1994. – 527 с. (Мыслители XX века).

Питання з філософії для вступного іспиту до аспірантури

1. Що вивчає філософія?
2. Світогляд, його суть та історичні типи.
3. Філософія і світогляд.
4. Основні функції філософії.
5. Взаємозв'язок філософії та науки.
6. Філософія і релігія.
7. Розвиток філософської думки на Стародавньому Сході (Індія, Китай).
8. Сократ і його місце в історії філософії.
9. Філософське вчення Платона.
10. Основні положення вчення Арістотеля.
11. Релігійна філософія епохи Середньовіччя.
12. Гуманізм та філософія періоду Відродження.
13. Формування філософії Нового часу. Філософія та наука.
14. Емпірична філософія Нового часу (Ф. Бекон, Д. Локк, Д. Берклі, Д. Юм).
15. Раціоналістична філософія Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, М. Лейбніц).
16. Філософія Просвітництва та її соціально-політичні ідеали.
17. Значення «критичної» філософії І. Канта.
18. Система абсолютного ідеалізму Г. В. Ф. Гегеля.
19. Діалектика як метод і теорія розвитку.
20. Антропологічна філософія Фейєрбаха та її гуманістичне значення.
21. Розвиток філософської думки в Україні (Г. Сковорода, П. Юркевич, О. Потебня).
22. Марксистська філософія: основні цілі та принципи.
23. Позитивізм і його основні історичні форми. Постпозитивізм.
24. Екзистенціальна філософія в ХХ ст.: основний зміст і різновиди.
25. Релігійна філософія в ХХ ст. Неотомізм.
26. Філософія про сутність людини.
27. Особистість та суспільство.
28. Рушійні сили і суб'єкти історичного процесу.
29. Економіка і політика: діалектика взаємодії.
30. Філософське значення проблеми буття.
31. Розвиток уявлень про простір і час у філософії та науці.
32. Погляди на свідомість в історії філософії.
33. Діалектика усвідомлених і неусвідомлених процесів.
34. Пізнання як предмет філософського аналізу.
35. Діалектичний характер пізнання. Почуттєве і раціональне в пізнанні.
36. Філософія як методологія науки.
37. Емпіричний і теоретичний рівні наукового пізнання, основні наукові методи.
38. Філософське осмислення суспільного життя.
39. Інформаційне суспільство, його основні риси.
40. Глобальні проблеми сучасності.